

## PAPER DETAILS

TITLE: Okul Öncesi Dönemden İlkokula Geçiste Öğretmenlerin Karsilastigi Sorunlarin Incelenmesi

AUTHORS: Nagihan PISIRIR,Mehmet C AYAR

PAGES: 307-324

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1384215>

## ***Okul Öncesi Dönemden İlkokula Geçişte Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunların İncelenmesi\****

***Nagihan PİŞİRİR<sup>1</sup>***

***Mehmet C. AYAR<sup>2</sup>***

### **Öz**

Bu çalışma okul öncesi dönemden ilkokula geçişte sınıf öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseninin uygulandığı bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Görüşme soruları, araştırma problemine yönelik alan yazın başvurulara oluşturulmuş ve uzman görüşleri ile yapılandırılmıştır. Görüşmeler 5'i sınıf öğretmeni 2'si okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 7 öğretmen ile yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiş ve bu doğrultuda katılımcıların sıklıkla tekrar ettikleri görüşlerini ve çarpıcı ifadelerini ortaya çıkarmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırma sonunda öğretmenlerin çocukların motor gelişimi, sosyal ve duygusal gelişimi, dil gelişimi, öz bakım becerisi ve aile tutumundan kaynaklı çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği eğitim programlarında koordinasyon sağlanması ve bu programlara çocukların gelişimi konusunda dersler dahil edilmesi, Ayrıca, çocukların okula uyumunu kolaylaştırmayı hedefleyen hizmet içi eğitim programlarının uygulanması önerilmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Okul öncesi, İlkokula uyum, Öğretmen, Geçiş.

### **Investigation of Problems Encountered by Teachers in Kindergarten to Primary School**

#### **Abstract**

This study aims to determine the opinions of primary school teachers and preschool teachers about the problems they face in the transition from kindergarten to elementary school and to reveal solutions for these problems. In this study, where qualitative research design was applied, structured interviews were used as a data collection tool. Interview questions were created by using the relevant literature to support the solution to the research problem.

\* Bu makale, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

<sup>1</sup> Yüksek lisans öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, [hassoynagihan@gmail.com](mailto:hassoynagihan@gmail.com), <https://orcid.org/0000-0003-1129-5177>

<sup>2</sup> Doç. Dr. İstanbul Aydın Üniversitesi İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, [mehmetayar@aydin.edu.tr](mailto:mehmetayar@aydin.edu.tr), <https://orcid.org/0000-0002-0842-9288>

Makale geliş tarihi / received: 16.02.2020

Makale kabul tarihi / accepted: 15.03.2020

Interviews were conducted with a total of 7 teachers, of which 5 were classroom teachers and 2 were preschool teachers. The data obtained were analyzed through descriptive analysis and in this perspective, direct quotations were made to reveal the views and striking expressions of the participants. At the end of the research, it was observed that the teachers faced various problems due to motor development, social and emotional development, language development, self-care skills, and family attitude of the children. As a result of the study, it is recommended to provide coordination in classroom teacher and preschool teacher education programs and to include lessons on the development of children in these programs. Also, in-service training programs aiming to facilitate the adaptation of children to school are recommended.

**Keywords:** Preschool, Primary school adaptation, Teacher, Transition.

## GİRİŞ

Okul öncesi dönemden ilkökula geçiş; çocuklar, aileler ve öğretmenler için yenilikleri ve değişimi içeren bir süreçtir. Bu süreç her çocukta aynı etkileri yaratmaz. Bazı çocuklar aşırı tepki gösterirken (ağlama, direnme vb.) bazı çocuklar kısa sürede uyum sağlayabilir. Kimi çocuklar uyum sağlamış görünürken aslında sorunları baskılar ve sorunlar bir süre sonra gün yüzüne çıkabilir. Öğretmenlerin ve ailelerin iyi birer gözlemci olmaları gerekmektedir. Uzmanlar okula uyum sürecinde zorlanan çocukların yılsonunda okul başarısının düşük olduğunu ifade etmektedir. Çocukların okula uyum süreci okul başarısını da etkileyen bir durumdur. Bu yüzden aileler ve öğretmenlerin bu süreçte çocuğa destek olması ve uyum sürecine yardımcı olması oldukça önemlidir. Ayrıca yapılan çalışmalar gösteriyor ki okul öncesi eğitimi alan çocukların okula uyum süreçleri okul öncesi eğitimi almayanlara göre daha hızlıdır (Hoglund ve Leadbeater, 2004; Deretarla Gül, 2019).

Okul öncesi eğitimi alan çocukların, okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre akademik ve sosyal beceriler bakımından önde olması nedeniyle ilkökul birinci sınıfa daha kolay uyum sağladıkları görülmüştür (Kırca, 2007; Stipek ve Byler, 2001). Erkan ve Kırca (2010) okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisini incelemiştir. Erkan ve Kırca, okul öncesi eğitimin çocukların okula hazır bulunuşlukları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığını belirlemiştir. Özbek (2003) ise, birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, okul öncesi eğitim alan ve okul öncesi eğitim almayan çocukların ilköğretim birinci sınıftaki sosyal gelişim düzeylerini öğretmen görüşüne dayalı olarak ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında; öğretmenlere göre, okul öncesi eğitimi alan çocukların okul öncesi eğitimi almayan akranlarına göre, ilişkiyi başlatma ve sürdürme, grupta iş birliği içerisinde hareket edebilme, duygulara yönelik beceriler, olumsuz durumlarla başa çıkabilme, plan yapma ve problem çözme becerileri ve özdenetimini koruma konularında daha ileride olduklarını ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte Ekinci (2001), ilkökul birinci sınıflardaki okul öncesi eğitim almış çocukların, okul öncesi eğitim almamış olan çocuklardan, zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel gelişim, beceriler ve sağlık gelişim yönlerinden daha avantajlı olduklarını göstermektedir (Akt: Yoleri ve Tanış 2014).

İlkokul dönemi için sosyal - duygusal olgunluk, bilişsel - zihinsel yeterlilik, düşünme ve problem çözme becerisi, etkili karar verme becerisi, dil ve kavram gelişimi, okuma - yazmaya hazırlık çalışmaları, özbakım ihtiyaçlarının karşılanması, sorumluluk bilinci gelişimi ve kurallı okul yaşantısına rahat geçiş, nitelikli bir okul öncesi eğitim ile kolaylaşmaktadır (Yapıcı ve Ulu, 2010).

Çocuklara, okul öncesi eğitim döneminde belli yaşantıları kazandırmak ve gelişimlerini sağlamak için gerekli eğitim, evde ebeveynler tarafından desteklenmeli ve okul öncesi eğitim kurumlarında ise, öğretmenler tarafından verilmelidir. Bu eğitim yaşantılarından yararlanamayan çocukların gelişimleri yavaş olmakta ve çocuklar bu olumsuz izleri yaşamları boyunca taşıyaya mahkûm edilmektedir (Yapıcı ve Ulu, 2010).

Görülüyor ki, çağdaş ve demokratik toplumların gerektirdiği; duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, girişimci ve araştırmacı, öz denetimini sağlayabilen, kendisinin ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine ve kültürel değerlere sahip, ruhsal ve bedensel özellikler yönünden sağlıklı bireyler yetiştirmek, ancak okul öncesi eğitimi ile gerçekleştirilebilmektedir (Yapıcı ve Ulu, 2010). Kısacası okul öncesi dönemde alınan eğitim çocukta hazırbulunuşluğu destekleyip bir üst basamağa geçişi kolaylaştırdığı gibi çocuğu ileriki yaşantısına en iyi şekilde hazırlar. Bu eğitim okulda alınacağı gibi aile tarafından da desteklenmelidir. Ancak iki tarafında birbirini tamamlayan tutum içerisinde hareket etmesi eğitimin kalıcı olması açısından oldukça önemlidir.

Bu çalışma sınıf öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesini ve bu sorunların giderilmesine dönük çözüm önerilerini ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmanın ana araştırma sorusu, *'Okul öncesi dönemden ilkokula geçişte karşılaşılan problemler nelerdir?'* Buna ilişkin alt araştırma soruları da aşağıdaki gibidir;

- İlkokula geçişte çocukların motor gelişimlerinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
- İlkokula geçişte çocukların sosyal-duygusal gelişimlerinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
- İlkokula geçişte çocukların dil gelişimlerinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
- İlkokula geçişte çocukların öz bakım becerilerinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
- İlkokula geçişte ailelerin tutumundan kaynaklanan sorunlar nelerdir?

## YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre tasarlanmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, araştırma probleminin ve olguların kendi doğal ortamlarında ayrıntılı, gerçekçi ve çok yönlü bir şekilde ortaya çıkarıldığı, araştırmacının süreç içerisinde aktif şekilde bulunduğu derinlemesine analiz edilen araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve

Şimşek, 2018). Bu yöntemin tercih edilmesinin temel nedeni ilk aşamada araştırma sorularına yönelik bir durum tespiti yapabilmek ve ikinci aşamada ise bunun nedenlerine dönük bilgiler ortaya koyabilmektir. Bu kapsamda katılımcılar arasında yer alan öğretmenlerin olguya ve konuya görelilik kişisel bakış açıları analiz edilmektedir.

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” modeline göre yürütülmüştür. Durum çalışması niçin ve nasıl soruları ön plana çıktığında, araştırmacının olaylar üzerinde çok az bir müdahale şansının olduğunda ve gerçek yaşamla ilgili fenomenlere odaklanıldığında tercih edilen bir stratejidir (Yin, 2003). Durum çalışmasında nasıl ve neden sorularının yanıtları aranmaktadır. Durum çalışmalarında temel amaç, belirli bir duruma yönelik sonuçları ortaya koyabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu doğrultuda bu çalışmada öğretmenlerin ilkokula geçişte karşılaştıkları sorunların gerçek yaşam çerçevesi içerisinde ele alınacak olması çalışmayı durum çalışmasına yönlendirmektedir.

### **Katılımcılar**

Araştırmanın katılımcıları, İstanbul ili Bayrampaşa ilçesi okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerini (n=5) ve okul öncesi öğretmenleri (n=2) kapsamaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, genellikle amaçlı şekilde belirlenen az sayıda örnekleme yürütülmektedir. Amaçlı örnekleme araştırmacı örnekleme araştırmanın amacı doğrultusunda tasnif etmektedir (Baltacı, 2018). Bu durum daha zengin verilere ulaşmayı ve araştırmanın inanılabilirliğini arttırmayı sağlamak için yapılmaktadır (Flick, 2014). Katılımcıların okul öncesi dönemden ilkokula geçişte sorunları yakından gözlemleyen ve birebir tanık olduğu düşünülmüştür. Sınıf öğretmeni katılımcıların tamamı en az bir kez birinci sınıf okutmuş olup farklı mesleki deneyim sürelerine sahiptir. Okul öncesi öğretmenleri ise en az iki yıl okul öncesi öğretmenliği yapmıştır. Araştırmaya her iki kademedan katılan öğretmenler seçilirken öncelikle mesleki deneyimlerinin birbirinden farklı olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcıların demografik dağılımları Çizelge 1’de gösterilmektedir.

**Çizelge 1. Katılımcıların Demografik Dağılımları**

|        | Cinsiyet | Yaş | Eğitim Durumu | Meslekte Deneyim | Branş                 |
|--------|----------|-----|---------------|------------------|-----------------------|
| Zeynep | Kadın    | 43  | Lisans        | 21               | Sınıf öğretmeni       |
| Banu   | Kadın    | 27  | Lisans        | 3                | Sınıf öğretmeni       |
| Pınar  | Kadın    | 50  | Lisans        | 31               | Sınıf öğretmeni       |
| Demet  | Kadın    | 39  | Lisans        | 18               | Sınıf öğretmeni       |
| Ahmet  | Erkek    | 33  | Lisans        | 12               | Sınıf öğretmeni       |
| Seçil  | Kadın    | 28  | Lisans        | 4                | Okul öncesi öğretmeni |
| Gizem  | Kadın    | 24  | Lisans        | 2                | Okul öncesi öğretmeni |

\*Gizlilik sebebiyle takma isimler kullanılmıştır.

### Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırma probleminin çözümünü destekleyecek şekilde ilgili literatürden faydalanılarak araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesinde; konu ile ilgili araştırmalar, yayın ve kaynaklar taranmış, halihazırda sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuş ve araştırma konusuna bağlı kalınarak çeşitli kaynaklardan bilgiler derlenmiş ve eğitim programları ve ölçme değerlendirme alanlarında iki uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Görüşme soruları aşağıdaki gibidir;

1. İlkokul geçiş sürecinde çocukların ne gibi bilgi ve becerilere sahip olmasını bekliyorsunuz?
2. İlkokula geçişte karşılaşılan sorunlar nelerdir?
3. İlkokula geçişte yapılan hazırlık çalışmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

### Verilen Toplanması

Veri toplama süreci öğretmenlerden randevu alınarak gönüllülük esası ve bilimsel etik kuralları çerçevesinde yürütülmüştür. Öğretmenler ile yapılan görüşmeler yüz yüze gerçekleşmiştir. Görüşmelerde öğretmenlerin izin vermeleri durumunda ses kaydı alınmıştır. Alınan ses kayıtları doküman haline getirilmiş ve elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiş ve bu doğrultuda katılımcıların sıklıkla tekrar ettikleri görüşlerini ve çarpıcı ifadelerini ortaya çıkarmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Betimsel analizlerde öğretmenlerin görüşleri ayrı ayrı değerlendirilmiş gerekli kodlamalar yapılmış ve ardından temalar oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda araştırmacı topladığı tanımlayıcı ve detaylı bilgilerden hareketle araştırma problemine yönelik temaları ortaya çıkarmakta ve elde ettiği bilgileri anlamlı bir yapıya kavuşturmaktadır. Bu temalar daha önce belirlense dahi nitel araştırma sürecinde sürekli değişmeye açıktır. Dolayısıyla nitel araştırmalarda temalar genellikle değişkenlik göstermekte ve yeniden düzenlenmektedir (Yıldırım, 1999). Bunun yanında varılan temel sonuçlar araştırmaya katılan öğretmenler ile paylaşarak onların görüşleri istenmiş ve böylece katılımcı teyidi alınmıştır. Görüşmelerin samimi bir ortamda gerçekleşmesi ve kişilerin kimliklerinin gizli tutulacağının garantisinin verilmesi katılımcıların güveninin oluşmasında önemli olmuştur. Katılımcıların gizliliğini sağlayabilmek için veri analizi sürecinde öğretmenler için takma isimler kullanılmıştır. Bulguların daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacı ile oluşturulan kodlar, temalar; görüşlerin içerisinde kodların tekrar etme sayıları (f) tablolarında gösterilmiştir.

### Veri Analizi

Nitel araştırmalarda birbirlerine benzeyen veriler belirli kavramlar çerçevesinde temalar ile bir araya getirilip düzenlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada da katılımcıların birbirlerine benzeyen cevapları belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirilerek temalar halinde organize edilmekte ve elde edilen bulgular tanımlanarak yorumlanmaktadır. Bunun yanında katılımcıların sıkça tekrar ettikleri görüşler ve çarpıcı ifadeler ise doğrudan alıntılar ile örneklendirilmiştir. Betimsel türden analizin

kullanıldığı bir araştırmada görüşülen bireylerin alıntılarına doğrudan yer vererek sonuçları açıklamak geçerlilik için önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

## **BULGULAR**

Bu çalışmada okul öncesinden ilkokula geçişte öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, motor gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, dil gelişimi, öz bakım becerileri ve aile tutumları ile ilişkilendirilmiştir.

### **İlkokula geçişte çocukların motor gelişimlerinden kaynaklanan sorunlar**

Çalışmaya katılan öğretmenlerin ilkokula geçişte çocuklarda oluşması gereken motor gelişimlerinden kaynaklı karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri Çizelge 2’de gösterilmektedir. Motor gelişimlerinden kaynaklı sorunlar, öğrencilerin ince ve kaba motor gelişimleri ile ilişkili olduğu görülmektedir. İnce motor beceriler, bireylerin öz bakım işleri, kalem ve makas tutma ve giyinme gibi eylemlerin gerçekleştirilmesi için gereken motor becerileri; kaba motor becerileri de yürüme, koşma vb. becerileri içermektedir (MEB, 2013). İnce ve kaba motor beceriler ile ilgili katılımcılardan elde edilen kodlamalar Çizelge 2’de gösterilmektedir.

**Çizelge 2. Motor gelişiminden kaynaklı sorunlar ile ilgili kodlar**

|                                          | <i>f</i> |
|------------------------------------------|----------|
| Kalem tutma ve makas tutuma              | 5        |
| Düğme ilikleyememe ve fermuar kapatamama | 1        |
| Yürüme ve koşma                          | 2        |

Araştırmaya katılan öğretmenler okul öncesindeki öğrencilerin motor gelişiminden kaynaklı problemlerin olduğunu belirtmişlerdir. Motor gelişimi, ince ve kaba motor becerilerini içermektedir. Bu bağlamda öğrencilerin ince ve kaba motor becerileri ile ilgili bazı sorunların bulunduğunu da ifade etmişlerdir. Öğretmenler, ince motor beceri sorunlarını; kalem tutma ve makas tutma, düğme ilikleyememe ve fermuar kapatamama becerileri ile açıklamışlardır.

Zeynep, “... (öğrencilerin) makas tutma, kalem tutma gibi becerilerde sıkıntı yaşadığımız zamanlar oluyor.” gibi sorunlar ile karşılaştığını ve Banu da bazı öğrencilerin okul öncesi eğitim almalarına rağmen ince motor becerileri edinemediklerini; “Çoğu çocuk makas tutmasını bilmiyor mesela anasınıfından geldiği halde hala bunu yapamayanlar var. Bunun dışında kalem tutma yeteneği olmayan var.” ifadesiyle karşılaştıkları sorunu dile getirmektedir. Pınar, öğrencilerde ince motor becerilerinde karşılaştığı sorunu izlenimlerinden edindiği bilgi doğrultusunda desteklemektedir ve bu durumu “...çocuk keserken makas kullanırken istenilen çizgilerde kesemiyor.” ifadesiyle belirtmektedir. Ahmet de ince motor becerileri ile ilgili karşılaştığı sorunu “Her öğrencinin fermuarını açmak kapamak, gömleğini iliklemek, düğmelerini iliklemek sıkıntı yaratıyor bize” ifadesiyle açıklamaktadır. Demet de “Yazmada ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Bu el yazısından düz yazıya geçince biraz rahatlatıldı olay ama yine de ciddi sorunlar yaşanıyor özellikle alt yaş grubu çocuklarda ciddi sorun yaşıyoruz” ifadesiyle, Gizem de “Anne babalar ne yazık ki çocuklara destek açısından bir makas tutmak,

kalem tutmak evde zor oluyor, güvenliği sağlayamıyorum gerekçesiyle vermiyor. Tabi bu da çocukların özellikle küçük kas becerilerinin gelişmesini engelliyor” ifadeleriyle ince motor becerilerde karşılaştığı sorunu ifade etmiştir.

Ahmet ve Seçil kaba motor becerileri ile karşılaşılan sorunları, yürüme ve koşma ile sınırlandırmışlardır. Örneğin; Seçil, yürüme ile ilgili sorunları “açıkçası bazı öğrencilerimiz koşarken yürüken zorluk yaşayabiliyorlardı bunları beden dersimizde fark ettik biz” ifadesiyle belirtmektedir. Bir başka ifadesinde ise yürüme ve inip çıkma ile ilgili sorunları “ilkokula giden çocuklar daha çok kendi başlarına yetmeye çalıştıkları için merdivenleri inip çıkarken zorlanabiliyorlar” doğrultusunda dile getirmiştir. Ahmet ise, “bazı öğrencilerimiz işte koşarken yürürken zorluk yaşayabiliyorlar” ifadesiyle desteklemiştir.

Kısacası, öğretmenlerin okul öncesinden ilkokula geçişte karşılaştıkları motor becerileri ile ilgili sorunlar ince ve kaba motor beceriler ile ilişkilidir. İnce motor becerileri, kalem tutma, makas tutma ve fermuar kapatma; kaba motor becerileri de yürüme ve koşma kapsamaktadır. Bu beceriler ile karşılaşılan sorunlar öğretmenlerin okul öncesinden ilkokula geçişte karşılaşılan önemli sorunlardır.

#### **İlkokula geçişte sosyal-duygusal gelişimlerinden kaynaklanan sorunlar**

Milli eğitim programlarında ilkokul çağına gelmiş öğrencilerde sosyal ve duygusal gelişim anlamında kendine güvenme, sorumluluklarını yerine getirme, başkalarıyla sorunlarını çözebilme, verilen sorumluluğu yerine getirmek için kendini güdüleyebilme, farklı ortamlardaki kurallara uyması beklenen beceriler arasında yer almaktadır (MEB, 2013). Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin okul öncesinden ilkokula geçişte çocukların sosyal-duygusal gelişimlerinden kaynaklı karşılaştıkları sorunlara ilişkin ifadelerinden Çizelge 3’te belirtilen kodlara ulaşılmıştır.

**Çizelge 3.** Sosyal-duygusal gelişiminden kaynaklı karşılaştıkları sorunlar ile ilgili kodlar

|                     | <i>f</i> |
|---------------------|----------|
| Bencillik           | 3        |
| Aileye bağımlı olma | 2        |
| Kaygı               | 1        |
| Öz güven eksikliği  | 1        |

Öğretmenler sosyal-duygusal gelişim ile ilgili sorunları; çocuklarda bencillik, ailelere bağımlı olma, kaygı problemi ve özgüven sorunları çerçevesinde açıklamışlardır.

Zeynep, “Bazı çocuklar anneden kopmak istemiyor ya da işte anne desteği olmadan burada oturamıyor.” ifadesiyle, Pınar da “çocukta annesinden babasından ayrıldığı zaman sanıyor ki çocuk o ortamda yalnız, başına kötü bir şey geldiğinde ona kimse yardım edemeyecek” ifadesiyle öğrencilerin aileye bağımlı olma durumunu ifade etmişlerdir.

Banu, bencillik ile ilgili sorunları “Şu anki çocuklarda hep bir ben duygusu var önce benim, ben yapacağım, önce benim istediğim olacak.” ifadesiyle dile getirmiştir. Ahmet de “Arkadaşlık ilişkileri paylaşım bunun gibi değerler çünkü eğer bunlar eksik kalırsa birinci sınıfa geldiğinde biraz daha arkadaşlarına ısınması zorlaşabiliyor bir de zaten ilk defa karşılaştığı bir ortam öğretmen daha farklı, arkadaşları, öğrenciler daha farklı. Burada uyum problemi yaşayabiliyorlar” ifadesiyle çocukların bencillik ile ilgili sorunlarını ifade etmiştir. İrem ise, “Sosyal duygusal olarak çocuklar benmerkezci dönemde paylaşma, yardımlaşma çok zor ama dediğim gibi hem okulda hem de evde destekleyerek çocuklara farklı topluluklara farklı yerlere sokarak bu paylaşmayı, yardımlaşmayı desteklersek bu sorunları aşmış oluruz. Bu şekilde sorunlar oluyor genellikle” ifadesiyle öğrencilerdeki bencillik duygularını ortaya koymuştur.

Buna karşın sosyal-duygusal gelişim ile ilgili sorunları, Demet kaygı doğrultusunda açıklamıştır ve görüşmelerde, “Kaygılı hissediyor çocuklar kendilerini sürekli onunla göz göze bir temas ve iletişim kurmak zorundasınız.” ifadesini kullanmıştır. Zeynep’te kaygı ve özgüven eksikliğiyle ilgili sorunları “aile çünkü çocuğunu hazırlayamadığı için özellikle anne çocuğu kendine çok bağımlı yetiştirdiği için çocuk bir travma yaşıyor ve resmen. Bu sene 1. sınıfım zaten ben de çok fazla yaşadım bunu. Bazı çocuklar anneden kopmak istemiyor ya da işte anne desteği olmadan burada oturamıyor. Hep yanında olmasını istiyor. Anne olarak destek olarak bir montunu bile giyemediği için anneye ihtiyaç duyuyor” ifadesiyle dile getirmiştir. Seçil ise, öğrencilerin okul öncesinden ilkökula geçişte sosyal-duygusal gelişim çerçevesinde karşılaşılan sorunları özgüven ile ilişkilendirmiştir ve görüşmede “Bazı çocuklar içine kapanık oluyor, özgüven yetersizliği yaşayabiliyorlar.” ifadesini dile getirmiştir.

Özetlemek gerekirse, öğretmenler ilkökula geçişte çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri doğrultusunda çocuklarda bencillik, aileye bağımlı olma, kaygı ve özgüven eksikliği gibi sorunlarla sınırladıkları görülmüştür.

#### **İlkokula geçişte çocukların dil gelişimlerinden kaynaklanan sorunlar**

Okul öncesi dönemde çocuklarda bulunması beklenen dil becerileri arasında *akıcı konuşabilme, sohbeti başlatma-sürdürme ve sonlandırma, 6 ve daha fazla sözcüğü içeren cümle kurabilme, dil bilgisi kurallarını çoğunlukla doğru kullanabilme, sıralı ve birleşik cümle kurabilme, cümlelerinde özneye uygun fiil kullanabilme, cümlelerinde sıfat, zamir, bağlaç, edat, çoğul ifadelerine yer verebilme* yer almaktadır (MEB, 2013). Bu çalışma kapsamında katılımcı öğretmenler okul öncesinden ilkökula geçişte öğrencilerde karşılaştıkları dilsel problemleri harfleri söyleyip söyleyememe, sesleri çıkarıp çıkaramama ve cümle kuramama olarak açıklamışlardır. Buna ilişkin görüşmelerden elde edilen kodlar Çizelge 4’te gösterilmektedir.

**Çizelge 4.** Öğretmenlerin çocuklarda dil gelişiminden kaynaklı karşılaştıkları sorunlar ile ilgili kodlar

*f*

|                               |   |
|-------------------------------|---|
| Harfleri söyleyememe, sesleri | 4 |
| Cümle kuramama                | 3 |

Zeynep ve Ahmet dil gelişiminden kaynaklı karşılaştıkları sorunları öğrencilerin harfleri söyleyip söyleyememeleri ile ilişkilendirmişlerdir. Örneğin, yapılan görüşmede Zeynep, "... şimdi bazı çocuklar harflerini söyleyemiyor en büyük problem bu oluyor zaten." ifadesini kullanmıştır. Ahmet ise, bu durumu "... hani yanlış harf telaffuzu, kelime telaffuzu özellikle." ifadesiyle dile getirmiştir. Demet ise dil gelişimi ile ilgili karşılaştığı problemi öğrencilerin sesleri çıkarıp çıkaramaması ile ilişkilendirmiş ve görüşmede bu durumu "... özellikle seslerin yorumlanmasında ciddi sıkıntılar yaşıyoruz." ifadesiyle açıklamıştır. Pınar da "Sesleri çıkarabiliyorsa bence üzerinde durulması gerekiyor. Sesi doğru çıkartmak, doğru konuşabilmek anaokulunda öğretilmesi gerekiyor. Biz sese geçtiğimiz zaman bakıyoruz ki çocuk hani çok fazla sesi birbirine karıştırıyor" ifadesiyle desteklemiştir.

Banu, öğrencilerdeki dil gelişimi ile ilgili karşılaştığı problemi öğrencilerin cümle kuramaması ile ilişkilendirmiştir ve görüşmede bu durumu "... iki kelimeyi bir araya getiremeyip cümle kuramayanda var benim öğrencilerimde" ifadesiyle açıklamıştır. Seçil de "Evet sözcük dağarcıkları kısıtlı olan çocuklar kendilerini ifade edemeyebiliyorlar" ifadesiyle dile getirmiştir. Gizem ise, "... sürekli sabit bir şeyi izliyor, iletişime geçmiyor. Akranlarıyla iletişimi azalıyor ve dilsel gelişimi ister istemez geriye düşüyor" ifadesiyle desteklemiştir.

Kısacası katılımcı öğretmenlerin okul öncesinden ilkokula geçişte çocukların dil gelişiminden kaynaklanan sorunlar arasında harfleri söyleyememe, sesleri çıkaramama ve harf telaffuzu yer almaktadır.

#### **İlkokula geçişte öz bakım becerileri ile ilgili sorunlar**

Okul öncesi dönemdeki çocuklarda bulunması gereken öz bakım becerilerine, giysilerini kendi giyip çıkarabilme, giysilerinin düğmelerini ilikleyip çözebilme, kıyafetlerinde çıtırtıları açıp kapatabilme, ayakkabılarını bağlayabilme, temizlik ile ilgili malzemeleri doğru ve uygun şekilde kullanabilme, fermuarını açıp kapatabilme, kendi yemeğini yemeye çaba gösterme, yiyecek araç gereçlerini uygun kullanabilme, okuldaki ve evdeki eşyalarını toplaması ve düzenleyebilmesi, eşyalarını katlayabilmesi ve yerleştirebilmesi örnek olarak verilebilir (MEB, 2013). Ancak bu çalışmaya katılan öğretmenler, ilkokula geçişte çocukların bazı öz bakım yetersizliğinden kaynaklı sorunlar ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda görüşmelerden elde edilen kodlar Çizelge 5'te gösterilmiştir.

**Çizelge 5.** Öz bakım becerilerinin yetersizliğinden kaynaklı sorunlar ile ilgili kodlar

|                                  | <i>f</i> |
|----------------------------------|----------|
| Tuvalet eğitimi                  | 5        |
| Peçete kullanımı                 | 1        |
| Fermuar bağlamak, bağcık bağlama | 1        |

Ancak görüşme yapılan öğretmenler çocuklarda tuvalet kullanımı, fermuar açma ve kapama, ayakkabılarını bağlama ve kişisel temizliklerini yapma konularında sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Zeynep, Pınar, Demet, Ahmet ve Seçil, öz bakım becerilerin yetersizliğinden kaynaklı sorunları tuvalet eğitimi kapsamında açıklamışlardır. Örneğin Zeynep, öz bakım becerilerindeki yetersizliği, “En temeli tuvalet.” ifadesiyle, Pınar ise, bu durumu “...tuvalet eğitimini tam kavrayamadıkları için tuvalete gidiyorlar gidip oturamıyor oraya oturmaktan korkuyor.” ifadesiyle açıklamıştır. Demet, “... tuvalet alışkanlığını gideremiyor” ifadesiyle, Ahmet de “Öz bakım yani bu daha çok tuvaletlerde ortaya çıkıyor işte tuvaleti tutamama veya altına kaçırma gibi davranışlar bu gibi sorunlarla sık karşılaşıyoruz” ifadesini dile getirmiştir. Seçil ise, “özbakım açıkçası en çok zorlanan şudur herhalde tuvalet” ifadesiyle desteklemiştir.

Öz bakım becerilerin yetersizliğinden kaynaklanan sorunları, Banu peçete kullanımı ile ilişkilendirmiştir. Yapılan görüşmelerde Banu bu durumu “...kişisel bakım yani çoğu mendil kullanmayı bilmiyor mesela.” ifadesiyle açıklamıştır. Gizem “...genel olarak işte fermuar bağlamak, bağcık bağlamak.” ifadesiyle öz bakım becerilerin yetersizliğinden kaynaklı bir problem olarak görmüştür.

Kısacası, öğretmenler ile yapılan görüşmelerde okul öncesinden ilkokula geçişte çocukların öz bakım beceri yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar, çocukların tuvalet eğitimi , peçete kullanımı, fermuar bağlama ve bağcık bağlama ile ilişkilendirilmiştir.

### **İlkokula geçişte ailelerin tutumundan kaynaklanan sorunlar**

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler doğrultusunda okul öncesinden ilkokula geçiş sürecinde ebeveyn kaynaklı bir takım sorunlar dile getirilmiştir. Çizelge 6’da görüldüğü gibi bu sorunlar ders takibi, bilgi eksikliği, sorumluluk vermeme ve okul ile korkutma gibi tutumlar ile ilişkilendirilmiştir. Bu tutumların, öğrencilerin ilkokula başlamada zorlanmalarına sebep olduğu belirtilmiştir.

**Çizelge 3.** Ailelerin tutumundan kaynaklı sorunlar ile ilgili kodlar

|                       | <i>f</i> |
|-----------------------|----------|
| Ders takibi eksikliği | 3        |
| Bilgi eksikliği       | 2        |
| Sorumluluk vermeme    | 1        |
| Okul ile korkutma     | 1        |

Banu ve Demet, ailelerin tutumlarından kaynaklanan sorunları, ailelerin çocuklarının derslerini takip etmemeleri ile ilişkilendirmişlerdir. Anne - babalar, çocukların derslerini yeterince takip etmediklerini ifade etmişlerdir. Örneğin;

Banu, ders takibinin çocukların okulda öğrendiklerini pekiştirmesi için önemli olduğunu vurgulamak için yapılan görüşmelerde “... eve gittiği zaman ödev veriyoruz en basitinden o ödevi evde yaptırılmadığında pekişmiyor.” ifadesiyle dile getirmiştir. Okul öncesi

öğretmenlerinden Seçil ve Gizem ise ailelerin tutumlarından kaynaklanan sorunları bilgi eksikliği ile ilişkilendirmiştir. Örneğin; Seçil, anne-babalar ile bazı durumlarda birtakımbilgi eksikliğinden kaynaklı problemler yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu durumu yapılan görüşmede “... bazı velilerimiz açıkçası böyle kulaktan duyma bilgilerle hareket etmeye çalışıyorlar. Bu sefer hani bizim yanıldığımızı düşünabiliyorlar. Bize bazen güvenemeyebiliyorlar. Bununla birlikte sıkıntı yaşıyoruz açıkçası.” ifadesiyle dile getirmiştir. Ahmet ise, aileden kaynaklı sorunları okulun korkutma aracı olarak kullanılması ile ilişkilendirmiştir. Yapılan görüşmede Ahmet, “... aileden kaynaklı sorunlar olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki okulu bir korkutma aracı olarak kullanılması hani işte bak şunu şunu şöyle yapma seni öğretmenine söylerim şeklinde ifadeler çocuğu okuldan soğutabilir veya öğretmeninden soğutabilir” ifadesini kullanmıştır.

Seçil ve Gizem, ailelerin tutumlarından kaynaklanan sorunları, ailelerin bilgi eksikliği ile ilişkilendirmişlerdir. Örneğin; Seçil, “... yani bazı velilerimiz açıkçası böyle kulaktan duyma bilgilerle hareket etmeye çalışıyorlar. Bu sefer hani bizim yanıldığımızı düşünabiliyorlar” ifadesiyle dile getirmiştir. Gizem ise, “... veliler açısından bol bol araştırmak, çok boyutlu düşünmek ve öğretmenle sürekli iletişim halinde olmak bunlar çok önemli bunlara inşallah yani becerebilirsek hem çocuklar açısından daha faydalı olur” ifadesiyle dile getirmiştir.

Pınar, ailelerin tutumlarından kaynaklanan sorunları, ailelerin sorumluluk vermemesiyle ilişkilendirmişlerdir. Yapılan görüşmede Pınar, “İlk önce çocuklara sorumluluklarını bildirsinler. Sorumluluk versinler küçük deyip her şeyi anneler yapmasın her şeyi babalar yapmasın çocuğa ufak tefek sorumluluklar verilsin. Çocuk o sorumluluğu bilsin o işi yapmak zorunda olduğunu bilsin” ile ailelerin tutumlarından kaynaklı sorunları dile getirmiştir.

Ahmet, ailelerin tutumlarından kaynaklanan sorunları, ailelerin okul ile korkutmasıyla ilişkilendirmişlerdir. Ahmet, “Aileden kaynaklı sorunlar olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki okulu bir korkutma amacı pardon aracı olarak kullanılması hani işte bak şunu şunu şöyle yapma seni öğretmenine söylerim şeklinde ifadeler çocuğu okuldan soğutabilir veya öğretmeninden soğutabilir” ifadesiyle açıklamıştır.

Bu bağlamda öğretmenler okul öncesinden ilkokula geçişte ailelerin tutumundan kaynaklı sorunları ders takibi eksikliği, bilgi eksikliği, sorumluluk vermeme ve okul ile korkutma bağlamında ilişkilendirmişlerdir.

Özetle, sınıf ve okul öncesi öğretmenler ile yapılan görüşmeler doğrultusunda okul öncesinde ilkokula geçişte yaşanan sorunlar, motor gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, dil gelişimi, öz bakım becerileri ve aile tutumları ile ilgilidir. Motor gelişimi bağlamında öğrencilerin geçiş sürecinde ince (Örneğin, kalem tutma ve makas tutma, düğme ilikleyememe ve fermuar kapatamam becerileri) ve kaba (örneğin, yürüme ve koşma) motor gelişimlerde bazı problemler ile karşılaşmaktadır. Sosyal ve duygusal gelişim anlamında öğrencilerin ilkokula geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlar, bencillik, aile bağımlılığı, özgüven eksikliği ve kaygı ile ilişkilendirilmektedir. Dil gelişimi için ilkokula geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlar öğrencilerin harfleri tanıyama, sesleri çıkaramama ve cümle kuramama ile ilgilidir. Öz bakım

becerileri bağlamında karşılaşılan sorunlar, tuvalet eğitimi, fermuar açma ve kapama, ayakkabılarını bağlama ve kişisel temizlikler ile ilişkilendirilmektedir. Aile tutumundan kaynaklı sorunlar arasında ders takibindeki yetersizlikler, veli bilgi ekiklikleri ve sorumluluk vermeme ve okulu bir korkutma aracı kullanmak yer almaktadır.

## **SONUÇ VE TARTIŞMA**

Bu çalışma okul öncesinden ilkokula geçişte öğretmenlerin çocuklarda karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin ortaya çıkartılmasını amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıda motor gelişiminden, sosyal-duygusal gelişiminden, dil gelişiminden, öz bakım becerilerinden ve aile tutumundan kaynaklı sorunlar alanyazındaki çalışmalar ile tartışılmaktadır.

### **1.Motor gelişimi ile ilgili tartışmalar**

Çalışmanın sonunda öğretmenlerin ilkokula başlamadan önce çocuklarda kalem tutma ve makas tutma gibi ince motor becerilerde bir takım sorunlar ile karşılaşmıştır. Öğrencilerde bu beceriler ile ilgili görülen eksiklerin ilkokula geçişin biraz daha yavaş olacağı düşünülmektedir. Alanyazında, bu bulgularla paralellik gösteren Bay ve Çetin (2014) çalışmasında, anasınıfından ilkokula geçişte yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerini ele aldıkları çalışmalarında öğretmenlerin genellikle kalem tutma, makas tutma, düğme ilikleme ve fermuar kapatma gibi sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Görüldüğü gibi öğretmenlerin çocukları ince ve kaba motor gelişiminden kaynaklı karşılaştıkları sorunlar birbirine yakın sorunlardır.

Bu sonuçlarla paralellik gösteren başka bir araştırmada ise Tantekin Erden ve Altun (2014) ilköğretim öğretmenlerinin okul öncesi eğitim konusundaki görüşleri ve okul öncesi eğitimde ilkokula geçiş sürecinin incelenmesi başlıklı çalışmalarında öğretmenlerin ilkokulda çocuklarda genellikle kalem tutma, makasla ve düğme ilikleme gibi konularında sıkıntılar yaşadıkları yönünde bulgulara ulaşmışlardır. Bu durum öğretmenlerin birbirlerine yakın sorunlarla karşılaştıklarını ortaya koymaktadır.

Akyol ve Duran (2010) okul öncesi dönemde yazıya yönelik hazırlık eğitimi almanın çocukların ilköğretim birinci sınıfta yazı yazma becerilerine etkisini inceledikleri araştırmalarında okul öncesi dönem çocuklarına kâğıt tutma, kalem tutma, makas tutma gibi ince motor becerilerin kazandırılmasıyla ilkokul döneminde yaşanacak sorunların azalacağı yönünde bulgulara ulaşmışlardır. Bu durum okul öncesinde verilecek yazıya yönelik hazırlık eğitimlerinin çocukların yazı yazma becerilerine destekleyeceği düşünülmektedir.

Güzelyurt vd., (2019) okul öncesi öğretmenlerinin ilkokula hazırbulunuşluğa ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasında, okul öncesi öğretmenlerinin ilkokula hazırbulunuşluk için en çok ince motor becerileri öz bakım becerileri, rakamları tanıtma ve harfleri tanıtma becerilerini desteklediği sonucuna ulaşmışlardır. Ancak çalışmada görülüyor ki sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar arasında ince motor beceriler de mevcuttur.

### **2. Sosyal-duygusal gelişim ile ilgili tartışmalar**

Sınıf ve okul öncesi öğretmenler ile yapılan görüşmeler doğrultusunda okul öncesinde ilkokula geçişte sosyal ve duygusal gelişim anlamında öğrencilerin ilkokula geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlar, bencillik, aile bağımlılığı, öz güven eksikliği ve kaygı ile karşılaşılmıştır. Alanyazında, bu bulgularla paralellik gösteren ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeyleri üzerinde etkili olan değişkenlerin incelendiği araştırmada Yoleri ve Tanış (2014) ilköğretime yeni başlayan çocuklarda öğretmenlerin en sık gözlemlediği sorunun annelerine bağımlılık nedeniyle onlardan ayrılmak istememeleri ve okula gitmeyi reddetmeleri olduğunu gözlemlemişlerdir. Ayrıca, bu durumun çocuklarda içe kapanıklık ve çekingenlik davranışları şeklinde kendini gösterdiği ifade edilmektedir.

Öte yandan, elde edilen sonuçların aksine Yalman (2007) okul öncesi eğitimi alan çocukların daha önce bunu tecrübe ettikleri için ilkokulda ailelerinden ayrılma konusunda sorun yaşamamaları gerektiğini ifade etmektedir.

Benzer şekilde, başka bir araştırmada ise Toluç (2008) okul öncesi eğitim alan çocukların eşyalarını arkadaşlarıyla paylaşma konusunda daha ileri düzeyde olduklarını gözlemlemiştir. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin bu durumun ailelerden kaynaklandığını belirttikleri görülmüştür. Çocukların daha kurallı ve akademik bir yapıya sahip olarak ilkokula sorunsuz ve başarılı bir geçiş yapabilmelerinde ailenin önemi çok büyüktür.

### 3. Dil gelişimi ile ilgili tartışmalar

Çalışmanın sonunda öğretmenlerin ilkokula başlamadan önce çocuklarda dil gelişimi için ilkokula geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlar öğrencilerin harfleri tanımama, sesleri çıkaramama ve cümle kuramama ile karşılaşılmıştır. Bazı öğretmenler bu sorunların anaokulu eğitiminden kaynaklandığını düşünürken, bazıları ise ailenin sosyal ve kültürel yapısından kaynaklandığını ifade etmektedir. Yapıcı ve Ulu (2010) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim birinci sınıfta görev yapan öğretmenlerin okul öncesi öğretmenlerden beklentileri ele alınmıştır. Araştırma sonunda görüşme yapılan öğretmenlerin okul öncesi eğitim kurumlarında okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının yeterli düzeyde yapılmadığı belirtilmektedir.

Başka araştırmada ise Aslanargun ve arkadaşları (2016) ailenin sosyal ve ekonomik düzeyinin orta ve ortanın üzerinde olmasının çocukların okula hazır bulunuşlukları üzerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sonuç olarak ailenin sosyo ekonomik düzeyi çocukların hazır bulunuşlukları üzerinde belirleyici etkiye bulunan faktörlerden biridir.

Öte yandan, elde edilen sonuçların aksine Ekinci ve Bozan (2019) zorunlu okul öncesi eğitime geçiş ile ilgili anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerini değerlendirdikleri çalışmada, öğretmenlerin ifade ettikleri görüşleri incelediklerinde dezavantajlı çevrelerdeki çocuklar için okul öncesi zorunlu eğitimin destek sağlayacağı, dil gelişimi ve ilkokula hazırlık bakımından önemli katkılar sunacağını belirtmektedir.

### 4. Öz bakım becerileri ile ilgili tartışmalar

Öz bakım becerileri bağlamında karşılaşılan sorunlar, tuvalet eğitimi, fermuar açma ve kapama, ayakkabılarını bağlama ve kişisel temizlikler ile karşılaşmıştır. Sonuçların paralel olduğu diğer çalışmalarda (Seven, 2011; Gündüz ve Özaslan, 2017; Kahraman, 2018) öğretmenlerin çocukların sınıfa uyum konusunda yaşadıkları sorunlardan birinin tuvalet problemi olduğu dile getirilmiştir.

Benzer şekilde Toluç (2008) da ilkokul birinci sınıfta görev yapan öğretmenlerin çocuklarda öz bakım becerisi, temizlik kurallarını bilme ve tuvalet kontrolü gibi konularda sorunlarla karşılaştıklarını; ancak bu sorunların anaokulu eğitimi gören çocuklarda daha düşük seviyede olduğunu belirtmektedir. Bu noktadan hareketle anaokulu eğitiminin öğretmenlerin çocukların tuvalet kontrolü ve kişisel temizlik konusunda yaşadıkları sorunlarını azalttığı söylenebilir.

### **5. Aile tutumu ile ilgili tartışmalar**

Aile tutumundan kaynaklı sorunlar arasında ders takibindeki yetersizlikler, veli bilgi eksiklikleri ve sorumluluk vermeme ve okulu bir korkutma aracı kullandıkları ile karşılaşmaktadır. Bu konuda daha önce yapılan çalışmada Keskin ve Yapıcı (2008) ailelerin okula yeteri kadar zaman ayıramamaları ya da ev ve iş ortamındaki diğer sorumluluklarının daha yoğun olmasından dolayı çocuklarının eğitim süreçlerine dahil olmadıkları belirtilmiştir.

Gülmez (2014) ise araştırmasında ailelerin bilgi eksikliği yaşamalarında ötürü çocuklarının eğitimleri ile fazla ilgilenmediklerini belirtmektedir. Bu sonuçlar aile tutumunun çocukların eğitim süreçleri üzerinde ne denli etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

## **ÖNERİLER**

### **1. Motor gelişimi ile ilgili öneriler**

Araştırmanın ilk adımında ilkokula geçiş yapan öğrencilerin motor gelişimlerinde kaynaklanan bazı sorunlar ile ilgili katılımcı görüşleri bulunmuştur. Bu sebepten dolayı okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların motor becerilerini geliştirmeye dönük aktivitelere ağırlık verilmesi önerilmektedir.

### **2. Sosyal-duygusal gelişim ile ilgili öneriler**

Çalışma sonucunda elde edilen diğer sonuçta ise ilkokula geçişte çocukların sosyal-duygusal gelişimlerinden kaynaklanan bazı sorunlar olduğu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Bu sebepten dolayı sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği eğitim programlarında koordinasyon sağlanması ve bu programlara çocukların gelişimi konusunda dersler dahil edilmesi önerilmektedir.

### **3. Dil gelişimi ile ilgili öneriler**

Katılımcı öğretmenler öğrencilerin ilkokula geçişte dil gelişimlerinden kaynaklanan sorunlara dikkat çekmişlerdir. Bu sebeple eğitim programlarının hazırlanmasında çocukların dil ve kültür durumlarının dikkate alınması önerilmektedir.

#### 4. Öz bakım becerileri ile ilgili öneriler

Öz bakım becerileri ile ilgili ilkökul öğrencilerinin yaşadığı sorunlardan dolayı ilkökul öğretmenleri ile okul öncesi öğretmenleri arasında iş birliği ve koordinasyonu artıracak uygulamalar önerilmektedir.

#### 5. Aile tutumu ile ilgili öneriler

İlkokula geçişte ailelerin tutumundan kaynaklanan problemlerden sebebiyle aileler ile koordinasyonu ve işbirliğini arttırmaya yönelik toplantıların daha sık yapılması önerilmektedir. Böylece çocukların aileye bağımlı olma ve tuvalet eğitimi gibi sorunlarının azalacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çocukların okula uyumunu kolaylaştırmayı hedefleyen hizmet içi eğitim programlarının uygulanması önerilmektedir.

Son olarak, öğrencilerin ilkökula geçişte yaşanan sorunların daha derinlemesine şekilde incelenebilmesi için araştırmacıların eylem araştırması ve durum araştırması gibi farklı araştırma yaklaşımları ile yeni çalışmalar yapılmalıdır. Okul öncesinden ilkökula geçiş sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları tespit etmek amacıyla daha geniş örneklem ile araştırmalar yapılması önerilmektedir. Bu çalışmanın yeni yapılacak çalışmalara referans olarak rehberlik etmesi beklenmektedir.

#### KAYNAKÇA

- Akınbay, H. (2014). *Okul Öncesi Dönemde Oyunun Önemi Ve Çocukların Motor Gelişimi Üzerine Etkileri*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doctoral Tezi.
- Akyol, H., ve Duran, E. (2010). “Ana Sınıfında Yazıya Hazırlık Eğitimi Almanın İlköğretim Birinci Sınıf Yazı Öğretimine Etkisi”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 91-98.
- Alisinanoğlu, F., ve Şimşek, Ö. (2012). “Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerine Etkisinin İncelenmesi”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 1-14.
- Aslanargun, E., Bozkurt, S. ve Sarıoğlu, S. (2016). “Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt 27, sayı 3, ss. 201-234.
- Baltacı, A. (2018). “Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri Ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme”, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bay, D. N., ve Şimşek Çetin, Ö. (2014). “Anasınıfından İlkokula Geçişte Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 30(1), 163-190.

- Deretarla GÜL, E. *Okula Başlama Ve Okula Uyum Süreci*, (www.google akademik.com.( Erişim Tarihi: 07.12.2019).
- Ekinci, O. (2001). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Başarısı Üzerine Etkisi*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ekinci, A. ve Bozan, S. (2019). “Zorunlu okul öncesi eğitime geçiş ile ilgili anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi”, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 482-500.
- Erkan, S. (2011). “Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Gören Öğrencilerin Okula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 40, ss.186-197.
- Erkan, S. ve Kırca, A. (2010). “Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 38, ss.94-106.
- Flick, U. (2014). *An Introduction To Qualitative Research*, New York: Sage.
- Gülmez, A. (2018). *Ailesi Yanında Sosyo-Ekonomik Olarak Desteklenen Çocukların Aile İşlevlerinin Değerlendirilmesi: Tunceli Örneği*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Gündüz, H. B. ve Özarslan, N. (2017). “Farklı Yaş Kategorilerinde İlkokula Başlayan Öğrencilerin Okul Olgunluğu Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Okula Uyum Problemleri”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 17, sayı 1, ss. 10-25.
- Güzelyurt, T., Erol S., Kahraman, A., Temel, L., ve Şavluk, B. (2019). “Okul Öncesi Öğretmenlerinin İlkokula Hazır Bulunuşluğa İlişkin Görüşleri” *International Primary Educational Research Journal*, 3(1):23-30.
- Hasan, D. (2008). “Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü”. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt 7, sayı 14, ss.75-99.
- Hoglund, W. L. ve Leadbeater, B. J. (2004). “The Effects Of Family, School, And Classroom Ecologies On Changes In Children's Social Competence And Emotional And Behavioral Problems In First Grade”. *Developmental Psychology*, cilt 40, sayı 4, ss.533-544.

- Kahraman, P. B. (2018). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okula Uyum Sürecine İlişkin Anaokulu Öğretmenlerinin Ve Annelerinin Görüşleri”. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, cilt 2, sayı 1, pp.3-20.
- Karaaslan, Ü. K. (2012). *Okul Öncesi Eğitimin Ve Diğer Değişkenlerin İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Duyguları Tanıma ve İfade Etme Becerilerine Etkisi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Keskin, H. K., ve Yapıcı, Ş. (2008). “Başarılı Ve Başarısız Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri”, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1), 20-32.
- Kırca, M. A. (2007). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Çocuklarının Okula Hazır Bulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf>, (Erişim Tarihi: 10.01.2020).
- Özabacı, N., ve Acat, M. B. (2005). “Sosyo Ekonomik Çevreye Göre İlköğretim Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenleri”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1).
- Özbek, A. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı İncelenmesi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Pehrson, K. L., ve Robinson, C. C. (1990). “Parent Education: Does It Make A Difference?”. *Child Study Journal*. cilt 20, sayı 4, ss. 221-236.
- SARP, N. (1995). “Öğretmenlerin İlkokula Başlayan Çocuklarda Gözledikleri Sorunlar Ve Bu Sorunlara Yaklaşımları”. *Kriz Dergisi*, cilt 3, sayı 2, ss.129-132.
- Seven, S. (2011). “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği’nin Geliştirilmesi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, cilt 9, sayı 1, ss. 29-42.
- Stipek, D., ve Byler, P. (2001). “Academic Achievement And Social Behaviors Associated With Age Of Entry Into Kindergarten” *Journal of Applied Developmental Psychology*, 22(2), 175-189.
- Tantekin, F. E., ve Altun, D. (2014). An Investigation of the Opinions of Primary School Teachers' on Preschool Education and the Transition Process From Preschool to primary School.

- Toluç, Z. (2008). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması*, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yalman, D. (2007). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Birinci Sınıf Öğretmenlerinin, Ana Sınıfı Öğretmenlerinin Ve Okul Öncesi Eğitim Almış Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçişte Yaşanan Uyum Sorunlarıyla İlgili Görüşleri*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yapıcı, M., ve Ulu, F. B. (2010). “İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri”, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1), 43-55.
- Yıldırım, A. (1999). “Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri Ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri Ve Önemi”, *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yıldırım, A., ve Simsek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: design and methods* (ed.). Thousand Oaks.
- Yoleri, S., ve Tanış, H. M. (2014). “İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum Düzeylerini Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi”, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 130-141.